

INICIATÍVA

„UROBTE TO HNEĎ TERAZ“

iniciatíva s. 1: úvodný čin alebo **krok 2:** energia alebo schopnosť začať akciu: podnikanie

INICIATÍVA: urobiť niečo sám z vlastnej vôle, pretože to treba urobiť

ČO JE INICIATÍVA?

Iniciatíva a čestnosť majú zo všetkých životných zručností a pravidiel spolužitia najbližšie k naším vnútorným zdrojom. Nemôžu sa vnucovať zvonka. Musia byť určované, kultivované a uskutočňované znútra. Čestnosť a iniciatíva sú ako dvojčatá. Iniciatíva bez čestnosti sa stáva panovačnosťou alebo šikanovaním; čestnosť bez iniciatívy sa stáva zbabelosťou, môže viesť k pocitom viny.

Iniciatívu zažíha vnútorný hlas, ktorý nás ženie, aby sme niečomu nielen venovali pozornosť, ale aby sme aj konali. Môže to byť taký jednoduchý čin ako zdvihnutie uteráka nedbalo hodeného na zemi, alebo taký zložitý, ako je odhalenie a zverejnenie rozsiahleho podvodu či nezákonného činu. Iniciatíva podnecuje naše činy, vynaliezavosť, naše tvorivé úsilie. S iniciatívou beží život na plné obrátky - je to vnútorná motivácia živovaná úspechom z vyriešených problémov v minulosti a náš vnútorný záväzok žiť podľa hodnôt, ktorým veríme. Poháňajú nás, aby sme niečo urobili, pretože je to potrebné urobiť, alebo niečo prerábali tak dlho, dokiaľ to nevyhovie našim vnútorným meradlám pre kvalitu a správnosť.

Iniciatíva sa odlišuje od zodpovednosti. Iniciatíva je inšpirovaná skôr vnútornými než vonkajšími zdrojmi. Zodpovednosť od nás vyžaduje, aby sme reagovali na situácie každú minútu, kým iniciatíva nás poháňa, aby sme ich predvídali a sami ich vytvárali – alebo aspoň hrali významnú úlohu pri ich vytváraní.

PREČO BYŤ INICIATÍVNY?

Iniciatíva je dôležitá na mnohých úrovniach. Jednoducho povedané: ak by sme nepoužívali zručnosť iniciatívy, ako by to s mnohými vecami dopadlo? Kde by boli vynálezcovia, tí, ktorí neustále niečo robia, dobrovoľníci v našej rodine, v obci, v štáte, v národe, vo svete? Kto by začal prácu, ktorú treba urobiť? Kto by posúval ďalej vedu, techniku, umenie? Kto by robil prácu pre demokratickú spoločnosť? Kto by ďalej rozvíjal civilizáciu?

Iniciatíva a občianstvo

Životná zručnosť iniciatívy je podstatnou kvalitou občana v demokratickej spoločnosti. Ako povedal Edmund Burke: „tou jedinou vecou, ktorú potrebujú zlé sily k svojmu víťazstvu vo svete, je, aby dobrí ľudia nerobili nič“.¹ Ako občania, ktorí sa podieľajú na „vláde ľudu“, musíme byť iniciatívni. Keď vidíme, že treba niečo urobiť, musíme to urobiť. Sami musíme získavať informácie a tlačiť na vládu, aby riešila ten veľký problém – zabezpečiť spravodlivú spoločnosť. Nemôžeme čakať, až nám niekto bude hovoriť, čo máme robiť; musíme konať.

V pracovných skupinách, medzi ktoré patrí, napríklad, aj školské spoločenstvo, je životná zručnosť iniciatívy faktorom, zodpovedným za to, či efektívnejšie učebné prostredie a lepšie výsledky budú len snom alebo realitou.

¹ Edmund Burke, list šerifom Bristolu, datovaný 3. 4. 1777.

Život oplýva dobrodružstvom, keď presvedčíme samých seba, aby sme sa chopili šance, zatiaľ čo iní ľudia stále zvažujú riziko a váhajú s rozhodnutím. Iniciatívni ľudia vykročia smelo a osvetľujú cestu pre váhavých, aby ich nasledovali.

Iniciatíva a osobné blaho

Konať a byť iniciatívny je v osobnej úrovni základom na vyjadrenia samého seba. Bez toho by boli naše osobnosti fádne, nudné, nevýrazné. Bez iniciatívy nemôžeme napredovať a vytvárať vzťahy s rodinou, s priateľmi, so spolupracovníkmi. Keď to zoberieme až do dôsledku, nedostatok iniciatívy prispieva k bezmocnosti, k beznádeji, k izolácii a prípadne k smrti nášho ja.

Životná zručnosť iniciatívy je podstatná pre naše blaho.

AKO BYŤ INICIATÍVNY?

Pretože životné zručnosti iniciatíva a čestnosť sú úzko prepojené a obidve sú súčasťou našej podstaty, precvičovať iniciatívu nejakými povrchnými úlohami alebo „písomnými cvičeniami“ nemá význam, dokonca ide proti jej zmyslu. Musíme byť svojim žiakom vzorom pre životnú zručnosť iniciatívy od samého začiatku, deň za dňom. Musíme im pomôcť, aby si vytvorili základ, na ktorom môžu ďalej stavať.

Vytvorenie základu

Aby sme používali životnú zručnosť iniciatívy, musíme mať dobre definované a jasne stanovené hodnoty, meradlá pre správanie i pre prácu, a taktiež ciele. Skrátka, musíme vedieť, kto sme a za čím si stojíme. Rovnako musíme mať odvahu pre svoje presvedčenie a ochotu konať v súlade s týmto presvedčením.

Aby sme pomohli svojim žiakom rozvinúť iniciatívu, musíme im pomôcť objasniť si vlastné hodnoty, stanoviť vysoké očakávania i meradlá pre nich samých a určovať krátkodobé i dlhodobé osobné aj akademické ciele, ktorými by sa nadchli. Tie sú základom pre životnú zručnosť iniciatívy.

Použitie obsahu kurikula

Iniciatíva, rovnako ako iné životné zručnosti, sa rozvíja a posilňuje používaním. Dajte žiakom zmysluplné problémy, dilemy a témy, s ktorými by mohli zápasiť. Veľa takých príležitostí môžete vziať v priebehu roka z obsahu kurikula. Iné sa zrazu objavujú v denných správach. Keď sa objavia takéto mimoriadne alebo zlomové udalosti, ako napríklad pád berlínskeho múru, strelba v Columbine High School či prezidentské voľby, povzbudzujte žiakov, aby diskutovali o tom, ako tým môže byť ovplyvnený aj ich život v budúcnosti. Povzbudzujte ich, aby boli iniciatívni, aby preskúmavali tieto udalosti z hľadiska svojich osobných plánov, nech sú predbežne akokoľvek hmlisté.

Využívajte každodennú stratégiu riadenia triedy

Pri svojom každodennom riadení triedy sa zameriavajte na životnú zručnosť iniciatívy. Jej základ - hodnoty, meradlá a ciele – sa ľahko dajú začleniť do nasledujúcich priebežných činností:

Úlohy so spoluprácou. Spolupráca vyžaduje obrovské množstvo iniciatívy od jednotlivcov i od skupiny ako celku. Učte žiakov, ako používať predbežné plánovanie, priebežné hodnotenie a rozhovor po skončení práce. Je vcelku ľahké pridať otázku alebo dve, aby sme im pomohli zamerať sa na životnú

zručnosť iniciatívy. Napríklad:

- Predbežné plánovanie. Aké sú ciele našej skupiny v tejto úlohe? Aký prínos to môže mať pre jednotlivých členov? Ktoré pravidlá spolužitia a životných zručností budeme najviac potrebovať, aby sme úspešne splnili túto úlohu? Ako nám táto úloha pomôže dosiahnuť naše akademické alebo osobné ciele?
- Priebežná analýza: Ako sme si viedli až doteraz? Ideme správnym smerom? Dosiahneme svoje ciele? Pokračujeme tak, ako sme si naplánovali? Ak nie, tak prečo? Fungujú naše metódy?

Sú v súlade s našimi hodnotami a meradlami? Alebo sme sa vydali nedovolenými skratkami či pochybnými cestami? Čo potrebujeme zmeniť, aby sme dosiahli úspech? Prispieva každý člen dobrovoľne svojimi nápadmi a úsilím, aby pomohol k úspechu? A keď sme uviazli, ako sa môžeme pohnúť zasa ďalej?

- Diskusia po skončení úlohy alebo zhodnotenie priebehu: Čo fungovalo? Čo bolo dobré? Ako dobre sme pracovali spoločne ako skupina? Mala skupina dobré vedenie i dobrú podporu? Čo sme sa dozvedeli o sebe ako o členoch skupiny, ale aj o sebe osobne? Dokončili sme úlohu včas a vyhovelí určeným nárokom bez toho, aby sme skĺzli do perfekcionizmu? Ako môžeme zlepšiť priebeh i výsledok nabudúce?

Stretnutie triedy. Povzbudzujte žiakov, aby prichádzali s rôznymi témami na stretnutie triedy. Podporujte ich, aby hovorili o svojich názoroch otvorene, presne, s dôverou. Učte ich otvárať konverzáciu, aby sa vyriešili problémy vo vzťahoch, čo sú neoceniteľné zručnosti pre život. Pomôžte im, aby si uvedomili, že to, ako trieda žije a funguje, sa netýka iba učiteľa, ale je to rovnako aj ich záujem.

Poskytujte príležitosti viesť. Vytvárajte príležitosti, aby všetci žiaci mohli byť vo vedúcej úlohe prakticky každý deň. Jednou z najúčinnejších ciest, ako precvičovať životnú zručnosť iniciatívy, je úspešne zvládnuť vedúcu úlohu.² Je to tiež najrýchlejšia a najistejšia cesta, ako zdvihnúť sebaúctu a sebadôveru, čo sú dôležité predpoklady pre iniciatívu.

Poskytnite skutočný výber. Jednou z najvýznamnejších oblastí, v ktorej možno poukázať na životnú zručnosť iniciatívy, je iniciatíva v riadení svojho vlastného učenia. Upravte kurikulum tak, aby si žiaci skutočne mohli voľiť to, ako sa budú učiť. Po priamom výklade a precvičovaní s vašou pomocou umožnite žiakom, aby si vybrali svoje aplikačné úlohy. Vy ako učiteľia poskytnite výber úloh, z ktorých každá povedie k tomu, čo chcete, aby si deti osvojili. Taktiež povzbudzujte žiakov k tomu, aby písali vlastné aplikačné úlohy, ktoré sa potom môžu stať súčasťou vašej ponuky. Povzbudzujte ich, aby objavovali a skúmali svoje celoživotné záujmy, koníčky, budúce povolanie.

AKO VYZERÁ INICIATÍVA V SKUTOČNOM ŽIVOTE?

- Všimame si, čo sa má urobiť a urobíme to.
- Zakladáme organizácie, ktoré pomôžu riešiť problémy obce.
- Organizujeme zbierky pre školy a cirkev.
- Kandidujeme na verejné funkcie.
- Ako aktívni občania poukazujeme na závažné problémy v obci.

² Elizabeth Cohenová: *Designing Groupwork: Strategies for the Heterogeneous Classroom, 2nd Edition.* Teachers College Press, New York, 1994. V 6. a 8. kapitole nájdete veľmi dobré pojednania o účinku vedúcej úlohy na zmenu sociálneho statusu a na vnímanie seba samého.

- Vymýšľame nové stroje, aby sme uľahčili prácu.
- Vyhľadávame vedecké poznatky, týkajúce sa podpory zdravia.
- Recyklujeme alebo opäť používame rôzne materiály, aby sme nevyčerpávali obmedzené zdroje.
- Organizujeme skupiny na dohľad nad bezpečnosťou v najbližšom okolí.
- Pomáhame členom rodiny, susedom a priateľom počas nejakej krízy.
- Chceme zmenu k lepšiemu a snažíme sa získať pre ňu podporu.
- Konáme aj napriek negatívnym reakciám ostatných.
- Snažíme sa, aby sa veci vykonali, aj keď niekedy máme malú šancu na úspech.

AKO VYZERÁ INICIATÍVA V ŠKOLE?

V učiteľskom zbore

- uvedomujete si problém a usilujete o riešenie situácie,
- rozvíjate zručnosť riešenia problému a ponúkate možné východiská,
- ponúkate, že budete predsedáť komisii alebo budete jej členmi,
- schvaľujete inovačné nápady, ktoré zlepšujú výučbu,
- podávate pomocnú ruku kolegom, rodičom, deťom, keď sa im prihodí niečo zlé alebo potrebujú pomoc,
- ponúkate sa, že budete koučom kolegov alebo ich budete viesť,
- navštevujete kurzy, aby ste neustále zvyšovali svoje vedomosti o metódach, o kurikule a o rozvoji zručností, ktoré zlepšujú učenie,
- ponúkate sa, že budete poradcom pre žiacke skupiny, napríklad pre žiacky parlament, kluby, športové oddiely alebo záujmové skupiny,
- iniciujete celoškolský program recyklácie materiálov,
- poskytujete rodičom informácie o rozličných spôsoboch učenia.

Žiaci

- ponúkajú sa, že prevedú nového žiaka po škole,
- iniciujú nové kluby alebo iné záujmové aktivity,
- iniciujú projekty bez toho, aby ich k tomu súrili alebo vyzývali,
- prinášajú materiály k téme, o ktorej sa práve učia; zisťujú údaje v knižnici,
- pýtajú sa na závažné spoločenské témy,
- zastávajú sa žiakov, ktorí sú ponižovaní,
- žiadajú o mimoriadnu pomoc, aby porozumeli látke a aby sa naučili zručnosti,
- prichádzajú s návrhmi na malé skupinové projekty,
- hlásia sa ako dobrovoľníci na úlohy, ktoré sú dôležité, ale nezaujímavé.

APLIKAČNÉ ÚLOHY NA ROZVÍJANIE INICIATÍVY

Pre celú triedu

- Počúvajte, ako učiteľka číta príbeh (učiteľka vyberie príbeh o iniciatíve vhodný pre danú triedu). Vymyslíte aspoň päť spôsobov, ako by sa mohol riešiť problém z príbehu. Zoradíte ich od najviac praktického k najmenej vykonateľnému. Spýtajte sa potom spolužiakov, ktoré riešenie sa im najviac pozdáva. Zoznámte všetkých členov svojho učebného tímu s týmito informáciami.
- Zorganizujte zbierku jedla vo vašej škole. Spýtajte sa riaditeľa jedálne pre bezdomovcov, aké druhy jedla (čerstvé, konzervované, sušené) sú najviac potrebné. Vyhotovte plagát, inzerát a letáky, aby ste informovali celú školu a všetkých povzbudili, aby niečo darovali. Rozdeľte potraviny do príslušných kategórií, napríklad ovocie, zelenina a základné potraviny. Zaznamenávajú počet prinesených potravín v každej kategórii. Až bude známy dátum zbierky, zabezpečte medzi dospelými vodiča, aby sa zhromaždené potraviny dostali ihneď do charitatívnej organizácie.
- Preskúmajte život a skúsenosti aspoň troch súčasných podnikateľov, ktorí sa od seba odlišujú vekom, zázemím i výrobkami alebo službami, poskytovaných ich firmami. Napíšte článok, vytvorte koláž či namaľujte plagát, ktorý bude ukazovať dva podobné a dva odlišné rysy v ich osobnostiach, skúsenostiach a v tom, čo dosiahli. Ukážte svoj výtvar triede.

Pre malú skupinu alebo jednotlivcov

- Ukážte, že ste pripravení robiť dobré rozhodnutia tým, že predvediete alebo vysvetlíte, ako urobiť päť vecí z nasledujúceho zoznamu:
 - ohlásiť požiar a ohlásiť vlúčanie,
 - zaobchádzať s hasiacim prístrojom; vysvetlite, ako hasiť rozličné druhy malých požiarov v domácnosti i ako skontrolovať detektory dymu,
 - orientovať sa v cestovnom poriadku miestneho autobusu alebo metra. Taktiež uvedte tri rôzne cesty, ako sa dostať do školy,
 - objednať jedlo podľa jedálneho lístku a vypočítať, koľko to bude stáť vrátane prepitného,
 - zatvoriť vodu v byte alebo v celom dome,
 - urobiť zoznam čísel tiesňového volania, zoznam potom vyvesiť doma,
 - ohlásiť nehodu. Nezabudnite uviesť meno, adresu, telefónne číslo a popísať, čo sa stalo.
- Urobte schránku pre budúce pokolenie, ktorá bude obsahovať dôležité informácie o vás samých a o spolužiakoch. Umiestnite do nej fotografiu celej triedy s menami jednotlivých žiakov. Dajte tam výstrižky z novin, ktoré budú dokumentovať obdobie, v ktorom žijete, a taktiež jednu osobnú vec od každého žiaka. Do schránky vložte aj zoznam udalostí, ktoré sa udiali v triede a vybrané projekty, ktoré ste robili. Potom umiestnite schránku na špeciálnom mieste s návodom, kedy ju smú otvoriť.
- Naučte sa aspoň desať slov alebo fráz v znakovkej reči, ktoré by vám pomohli komunikovať s nepočujúcim človekom, ktorý sa ocitol v ťažkostiach. Precvičujte tieto znaky, pokiaľ ich nebudete skutočne dobre ovládať. Naučte ich taktiež spolužiaka v dvojici.

- Navštevujte kurz alebo tréning na stráženie malých detí, aby ste sa dozvedeli, ako sa máte starať o batoliatka alebo malé deti. Vyberte si tri činnosti z nasledujúceho zoznamu: nakŕmiť dieťa a nechať ho odgrnúť, vymeniť plienky, obliecť dieťa do chladného i do veľmi teplého počasia, zabaviť batoľa, vybrať príbeh na čítanie pre trojročné dieťa alebo vymenovať a ukázať aspoň tri dôležité varovné signály pred nebezpečím. Pripravte si ich ukážky a predvedte žiakom v triede, ktorí o to budú mať záujem. Po dokončení kurzu urobte si vlastnú vizitku, kde uvediete, že ste absolvovali tento kurz a ponúknete svoje služby.
- Začnite zbierať zaujímavé veci ako mušle, obrázky s hokejovými hráčmi, kamene. Začnite si viesť denník o svojej zbierke. Uvádajte tam, kde ste získali každý kúsok. Popíšte ho, uveďte, kde ste ho našli alebo kúpili, prípadne jeho cenu, dátum a akékoľvek ďalšie údaje o ňom. Označte každú položku katalógovým číslom. Zozbierajte čo najviac informácií o svojej zbierke a pripravte si päťminútové vystúpenie o nej. Nájdite dve zamestnania, ktoré majú nejaký vzťah k vašej zbierke. Oznámete tieto informácie celej triede alebo vo vašom učebnom tíme.
- Začnite sa venovať športu, tímovému alebo individuálnemu, ktorý je pre vás nový. Získajte informácie o jeho histórii a naučte sa pravidlá. Pozorujte niekoľko profesionálov alebo hráčov univerzitných družstiev, zistite, či rovnaké pravidlá platia i pre vašu vekovú skupinu. Vytvorte ppt prezentáciu kde opíšete hlavné ciele hry, aspoň dva strategické postupy, dôležité pre úspech. Povedzte tieto informácie niektorým mladším žiakom, ktorí majú záujem o túto činnosť.
- Získajte informácie o globálnych problémoch, ktoré sa dotýkajú aj ľudí vo vašej obci, napríklad znečistenie, ľudské práva, hlad, zdravý život alebo bývanie. Nájdite jednu alebo viac miestnych organizácií, ktoré pracujú, aby sa v tomto ohľade niečo zlepšilo. Pohovorte si s vedúcim organizácie a zistite tri oblasti, v ktorých vyvíjajú v súčasnosti úsilie. Rozhodnite sa aspoň pre dve akcie, v ktorých by ste mohli tiež pomáhať. Povedzte svojmu spolužiakovi v dvojici a svojej učiteľke, čo plánujete.
- Zložte pieseň s textom, v ktorom sa bude hovoriť o používaní životnej zručnosti iniciatívy vo vede a výskume. Zložte tri slohy, dve z nich by sa mali týkať skúseností takých významných vedcov, ako bol napríklad Albert Einstein. Text by mal obsahovať aj informácie o výsledkoch, ktoré priniesla ich životná zručnosť iniciatívy.
- Vymyslite nejaký nástroj, zariadenie alebo pomôcku, napríklad vôdzku pre psa, klietku pre kolibríka, niečo, čo bude slúžiť ako riešenie nejakého problému, ktorý skutočne máte v súčasnosti vo svojom živote. Nakreslite plány v zmenšenom meradle, urobte si zoznam materiálu, ktorý budete potrebovať a vyrobte model alebo prototyp. Predvedte svoj vynález triede.
- Vyfotografujte aspoň desať ľudí z vašej obce, ktorí používajú životnú zručnosť iniciatívy, ako sú, napríklad, dobrovoľníci v jedálni pre bezdomovcov, členovia záchranárskeho tímu, ľudia v miestnej samospráve alebo občania, ktorí sa snažia vyriešiť nejaký problém. Vytvorte album z týchto fotografií iba s niekoľkými málo slovami, ktorými oznámite, že toto je váš prvý krok k tomu, aby ste aj vy pomáhali pri riešení problémov. Ukážte album trom dospelým vo vašej škole.
- Vyberte si aspoň päť väčších firiem alebo miestnych podnikov. Napíšte na sekretariát riaditeľa o informácie, ako firma podporuje iniciatívu svojich zamestnancov. Starostlivo preskúmajte postupy, ktoré zamestnancom umožňujú, aby prichádzali s nápadmi, boli tvoriví, aby navrhovali zlepšenia alebo nové výrobky. Zistite si štatistické údaje o účinnosti akýchkoľvek firemných stratégií, ktoré podporujú iniciatívu. Napíšte jeden vlastný postup, o ktorom sa domnívate, že by podporoval podnikavosť a nápaditosť. Zoznámte celú triedu s tým, čo ste zistili a k čomu ste došli.

ZNAKY ÚSPECHU

Blahoželáme!

Za prejavy zvládnutia iniciatívy u žiakov pokladáme:

- prichádzajú s rôznymi nápadmi,
- vystupujú proti nespravodlivosti,
- preukazujú znaky vodcovstva,
- organizujú skupinu, aby riešila nejaký problém,
- všímajú si prácu, ktorú treba spraviť a urobia ju,
- chopia sa práce, ktorej sa nikto nechce ujať,
- hovoria o svojich názoroch, aj keď predpokladajú, že ostatní nemusia súhlasiť,
- rozvíjajú svoje záujmy v rôznych oblastiach,
- vítajú nových žiakov a ich rodičov v škole.

Pokračujte ďalej! Žiaci potrebujú viac precvičovať v prípadoch:

- vyhýbajú sa tomu, aby hovorili o svojich myšlienkach, pretože sa obávajú reakcií ostatných,
- väčšinu času nasledujú ostatných a len výnimočne vyslovujú alebo uskutočňujú svoje vlastné myšlienky alebo riešenia,
- vzdávajú pokusy tvorivo myslieť,
- na príležitosti riešiť problémy reagujú nevšímavo alebo ľahostajne,
- vždy čakajú, až iní vykonajú prácu,
- dovoľujú, aby iní ľudia mysleli za nich,
- lipnú na metódach, ktoré nefungujú len preto, že takto sa to vždy robilo.

Podnety pre vyučovanie zodpovednosti nájdete aj v literatúre, piesňach, filmoch, videách. Uvádžame niekoľko príkladov.

LITERATÚRA

ČAPEK.J. 1981. Rozprávky o psíčkovi a mačičke. Bratislava: Mladé letá.

VIRGOVIČOVÁ.L. 2005. Čítanka pre 1. ročník ZŠ. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana. ISBN 80-7158-564-5 (Chlapec a lopta, str.8; Jar, str.42; Dorka a Darka, str.60; Cisár a pisár, str.94)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2008. Čítanka pre 2.ročník ZŠ. Bratislava: OG – Vydavateľstvo POĽANA. ISBN 897-80-89192-79-3 (O domčeku, ktorý odišiel, str.23; Pohár vody, str.46; Železničari sú dobrí ľudia, ale nemajú dobrý vlak pre kozliatka, str.58-59; Najmenší Mikuláš, str.62-63; Ako Jožko Pletko upratať chcel všetko, str.100-101)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2007. Čítanka pre 3. ročník ZŠ. Bratislava: OG – Vydavateľstvo POĽANA. ISBN 978-80-89192-64-9 (Vladko, kde si, str.12-13; Zajo a Jajo otvárajú obchod, str.30-31; Les, str.62-63; Stromček, str.64-65; Ako sa vranka Danka stala rozhlasovou redaktorkou, str.108-110)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2008. Etická výchova pre 3.ročník ZŠ. Bratislava: SPN - Mladé letá. ISBN 978-80-10-01522-1 (Smutná vŕba, str.12)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2010. Etická výchova pre 4.ročník ZŠ. Bratislava: SPN – Mladé letá. ISBN 978-80-10-01916-8 (Malý florentský pisárík str.2b)

TAIKONOVÁ.K.2001. Katici. Bratislava: SPN – MEDIA TRADE. ISBN 80-08-03297-9

CITA.J. 1991. Príbehy Maťa a Klinčeka. Martin: MARTIS. ISBN 80-85286-15-7 (O najkrajšom domčeku)

PAVLOVIČ.J.2001. Deduško Večerníček. Bratislava: OTTOVO nakladateľství – CESTY. ISBN 80-7181-551-9

GRZNÁROVÁ.M. 2008. Maťko a Kubko. Bratislava: SPN – Mladé letá.

O veternom kráľovi. Bobík. Október, 2011.

Rýchly Robin. Macko Pusík. Jún, 2011.

Dobšinský.P. Zlatá kniha rozprávok. Mladé letá. (Popolvár-Hnusná tvár)

Pavlovič.J. Prózy kozy Rózy. Mladé letá. (O Červenej Čiapočke)

HUDBA

Pásla ovečky – česká ľudová

KOLEKTÍV AUTOROV. 2001. Hudobná výchova pre 1.ročník ZŠ. SPN – MEDIA TRADE. ISBN 80-08-03051-8 (Ťuki, ťuki, ťukalo, str.50)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2001. Hudobná výchova pre 1.ročník ZŠ. SPN – MEDIA TRADE. ISBN 80-08-03051-8 (Pieseň o trúbke, str.52)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2007. Hudobná výchova pre 2.ročník ZŠ. SPN – Mladé letá. ISBN 978-80-10-01282-4 (Snehuliak, str.23)

KOLEKTÍV AUTOROV. 2008. Hudobná výchova pre 3.ročník ZŠ. SPN – Mladé letá. ISBN 978-80-10-01524-5 (Malá pomocníčka, str.40)

Mrázik – Honza Nedvěd

Tři čuníci

FILMY

Bambul'kine dobrodružství

Včielka Maja

Krtko a nohavičky

Jak vytrhnout velrybě stoličku

Jak dostat tatínka do polepšovny

Vratné láhve

Z pekla štěstí

Traja chrobáci

V dňa

VÁŽENÍ RODIČIA,

našou ďalšou životnou zručnosťou je iniciatíva. Henry Ford povedal: „Nech si myslíte, že môžete, alebo že nemôžete, v oboch prípadoch máte pravdu.“ Tieto vynikajúce slová poskytujú vodidlo rodičom, učiteľom a ďalším dospelým, ktorí sú súčasťou života detí, pretože naše reakcie a naša spätná väzba pomáhajú vytvárať ich predstavu o sebe. Naše slová im pomáhajú vytvárať obraz

iniciatívy.

Budeme sa s ňou zoznamovať a hľadať spôsoby, ako začleniť túto životnú zručnosť do nášho každodenného života. Budeme:

- čítať životopisy slávnych významných vynálezcov, umelcov a vedcov,
- skúmať spôsoby, akými firmy oceňujú podnikavosť,
- dobrovoľne pracovať na školských či obecných projektoch (napríklad zbierka jedla pre jedáleň bezdomovcov),
- vítať nováčikov v našej triede alebo škole,
- snažiť sa, aby pochopili, aké miesto zaujíma iniciatíva vo svete práce.

Rodina môže podporovať životnú zručnosť iniciatívy, keď budete povzbudzovať svoje dieťa v tomto:

- aby vytváralo, začínalo a dokončovalo projekty,
- bolo originálnym mysliteľom – človekom s novými nápadi,
- myslelo samostatne za seba a nenasledovalo slepo skupinu,
- vítalo nové deti v susedstve.

Prosím, porozprávajte sa so svojím dieťaťom o niektorých svojich skúsenostiach so životnou zručnosťou iniciatívy, keď ste boli deťmi i neskôr ako dospelí. My spoločne, naša škola a Vaša rodina, máme vplyv na budúcich mysliteľov 21. storočia.

S pozdravom

.....
učiteľka Vášho dieťaťa